

การตัดสินใจทำการเกษตรระบบไร่นาสวนผสมของเกษตรกรใน อำเภอสังขละ
จังหวัดสงขลา

Decision Making for Mixed Farming Practices by Farmers in
Amphoe Sathing Phra, Changwat Songkhla

ประสงค์ หนูแดง

Prasong Nudang

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Science Thesis in Agricultural Development
Prince of Songkla University

2541

๓

เลขหมู่	S404.5.S86 a146 2541
Bib Key	๒40685

(1)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การตัดสินใจทำการเกษตรระบบไร่นาสวนผสมของเกษตรกรใน อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน นายประสงค์ หนูแดง
สาขาวิชา พัฒนาการเกษตร
ปีการศึกษา 2541

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพชีวภาพของพื้นที่ และลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของเกษตรกร ศึกษาเขตนิเวศเกษตร ระบบการทำฟาร์ม ปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจทำหรือไม่ทำไร่นาสวนผสม รวมทั้งทัศนคติของเกษตรกรในการทำไร่นาสวนผสม ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพจากข้อมูลทุติยภูมิและการใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากเกษตรกรจำนวน 12 ครักวเรือน รวมทั้งวิธีการศึกษาเชิงปริมาณโดยสัมภาษณ์เกษตรกรที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำนวน 153 ครักวเรือน เป็นเกษตรกรกลุ่มที่ทำไร่นาสวนผสม 54 ครักวเรือน และเกษตรกรที่ไม่ทำไร่นาสวนผสม 99 ครักวเรือน

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพสามารถจำแนกเขตนิเวศเกษตรในอำเภอสทิงพระได้ 5 เขต คือ (1) เขตป่าเสม็ดและทุ่งหญ้าริมทะเลสาบ (2) เขตที่ราบฝั่งตะวันตกด้านทะเลสาบ (3) เขตที่ราบลุ่มทำนา (4) เขตที่ราบฝั่งตะวันออกด้านทะเลอ่าวไทย (5) เขตสันหาดทะเลอ่าวไทย และพบว่า ระบบการปลูกพืชของครักวเรือนเกษตรมี 4 ระบบ คือ (1) ระบบการทำนาปี (2) ระบบการทำไร่นาสวนผสม (3) ระบบการทำตาลโตนด (4) ระบบการปลูกไม้ผลบริเวณบ้าน ระบบการเลี้ยงสัตว์ มีการเลี้ยงโค สุกร ไก่พื้นเมือง และเลี้ยงเป็ด รูปแบบการทำไร่นาสวนผสมมี 3 รูปแบบคือ (1) ชุดเป็นคั่นร่องรอบแปลงข้างในชุดชอยเป็นร่องและคูน้ำ (2) ชุดเป็นคั่นร่องรอบแปลงข้างในชุดชอยเป็นร่องและคูน้ำรูปตัวยู (3) ชุดเป็นคั่นร่องรอบแปลงข้างในชุดชอยเป็นร่องมีคูน้ำและสระน้ำ

ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า การมีพื้นที่ถือครองมาก และการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากทางราชการมีผลต่อการตัดสินใจทำไร่นาสวนผสม เกษตรกรตัดสินใจทำไร่นาสวนผสมเพราะเห็นเพื่อนบ้านทำแล้วได้รับผลดีคือ มีรายได้สุทธิเพิ่ม เป็นการลดความเสี่ยงจากการทำนาอย่างเดียว รวมทั้งทำให้มีการใช้แรงงานตลอดปีช่วยลดการอพยพแรงงานลงได้

ปัญหาในการทำไร่นาสวนผสมคือด้านศัตรูพืชและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เกษตรกรรับรู้ข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อทางโทรทัศน์มากที่สุด

ด้านทัศนคติของเกษตรกรต่อระบบไร่นาสวนผสม เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นไปในแนวเดียวกัน ด้านองค์ความรู้ คือ เห็นด้วยมากกว่าการทำไร่นาสวนผสมช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยเพิ่มความสมดุลตามธรรมชาติ ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ ลดความเสี่ยงจากการทำนาและราคาผลผลิตไม่แน่นอน ด้านปัจจัยการผลิต เกษตรกรเห็นด้วยมากกว่าสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมใกล้แหล่งน้ำ การมีถนนขอยถึงที่นา การมีที่ดินถือครองมาก มีผลต่อการตัดสินใจทำไร่นาสวนผสม และยังเห็นด้วยมากกว่าการทำไร่นาสวนผสมต้องใช้เงินทุนสูง ด้านวิธีการส่งเสริม พบว่าการให้การสนับสนุนด้านเงินทุนของทางราชการ การมีโอกาสกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำไร่นาสวนผสมมีผลต่อการตัดสินใจทำไร่นาสวนผสม

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยทางกายชีวภาพ เศรษฐกิจสังคม พบว่า พื้นที่ถือครอง หน่วยแรงงานในการทำเกษตร การได้รับความรู้ข่าวสารการเกษตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 ส่วนปัจจัยด้านทัศนคติของเกษตรกร ด้านองค์ความรู้ ด้านวิธีการส่งเสริม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมกล่าวได้ว่า การทำไร่นาสวนผสมสามารถแก้ไขปัญหา ด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรได้เพียงระดับหนึ่งเพราะเกษตรกรยังมีรายได้สุทธิต่ำกว่าเส้นยังชีพ แต่ก็ยังมีเกษตรกรเป็นจำนวนมากที่มีความต้องการที่จะปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเดิมจากการทำนาอย่างเดียวไปสู่การทำระบบไร่นาสวนผสมที่มีความยั่งยืนกว่า ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนด้านเงินทุนในการขุดยกร่องให้แก่เกษตรกรที่ต้องการทำไร่นาสวนผสมยังเป็นสิ่งจำเป็น ส่วนเกษตรกรที่มีพื้นที่ไม่เหมาะสมและเพียงพอต่อการทำไร่นาสวนผสมจำเป็นต้องมีการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากตาลโตนดให้หลากหลายและตรงกับความต้องการของตลาดเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและก่อให้เกิดการจ้างงานในชนบทให้มากขึ้นเป็นการลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน วิธีการส่งเสริมที่จะให้ผลมากที่สุดคือการส่งเสริมผ่านสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากเกษตรกรจะรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด

Thesis Title: Decision Making for Mixed Farming Practices by Farmers in Amphoe Sathing Phra, Changwat Songkhla.
Author: Mr. Prasong Nudang
Major Program: Agricultural Development
Academic Year: 1998

Abstract

This study has two main objectives: (1) to investigate bio-physical characteristics of the area and socio-economic attributes of farmers, and (2) to determine agro-ecological zones, farming systems, factors affecting farmers' decisions, and farmers' attitudes on mixed farming practices. Both qualitative and quantitative methods were employed in data collection. The qualitative investigation included the review of secondary data and in-depth interview. The in-depth interview was undertaken on 12 households. The quantitative investigation was done by interviewing 153 farming households, of which 54 practiced mixed farming and 99 did not practice mixed farming.

The results of qualitative investigation showed that there were five agro-ecological zones: (1) the swamp forest and grazing fields nearby the lake; (2) the western plain of the lake; (3) the low-land rice fields; (4) the eastern coastal plain; and (5) Sandy sea coast and bare soils. Four different cropping systems were found. They included: (1) the wet-season rice system; (2) the mixed farming system; (3) the palmyra palm system; and (4) the homeyard orchard system. Different types of livestock were raised, including pig, native chicken and duck. Considering at mixed farming practices, they can be divided into three types: (1) the surrounding dike with furrow plot; (2) the surrounding dike with U-shaped furrow plot; (3) the surrounding dike with furrow plot and pond.

The results of quantitative investigations showed that size of landholding and financial support from the government affected the determination of mixed farming practices. Farmers determined to practice mixed farming after observing their neighbors' success. This was based on the consideration of net income, reduction of risk from rice farming, and intensive use of labor that can reduce out-migration. There were two major problems associated with mixed farming practices-- pest management and water shortage. Television was the most important source of information for the practices.

With regards to attitudes towards on mixed farming practices, farmers from both groups -- those who practiced and those who did not practice -- shared the same attitudes. Considering at attitudes towards mixed farming knowledge, they agreed that mixed farming practices can reduce household expenses, increase household net income, increase balance of nature, improve soil fertility, reduce risk from rice monocropping, and avoid risk from fluctuation of agricultural product price. With respect to production factors, they agreed that the availability of water, access to good transportation and size of landholding, affect the determination of mixed farming practices. Additionally, they agreed that mixed farming practices involve high costs. In relation to extension services, financial support provision from the government,

accessibility to loans from BAAC, and opportunity to participate in mixed farming activities, affect the determination to practice mixed farming.

Comparing bio-physical and socio-economic factors, the results showed that the effects of size of landholding, the availability of labour and access of information, on farmers' decisions were statistically significant. Among factors related to attitudes, attitudes towards mixed farming knowledge and attitudes about extension services were significantly different.

Overall, it can be concluded that mixed farming can reduce a certain level of socio-economic problems of farmers, as their incomes are still below the official poverty line. However, many farmers still need to practice mixed farming it is more sustainable than rice monocropping. This makes the improvement of extension services and financial support from the government necessary. For farmers who have unsuitable quality of land and size of landholding, the development of various forms of products from palmyra palm to respond to market demand, is necessary, as it will help in generating their incomes and increasing employment in rural areas. Promotion of such development can be done through television programs.